

KOKOELMAKARTAN JATKAMINEN

Tausta

Kokoelmakartta (aluksi nimellä Tietokartta) käynnistettiin opetusministeriön tukemana yliopistokirjastojen neuvoston hankkeena vuoden 2003 lopulla. Opetusministeriö rahoitti hanketta myös vuosina 2005 ja 2006. Hankkeen suunnittelija työskenteli Tampereen yliopiston kirjastossa 2003-2005; sen jälkeen suunnittelu siirtyi Kansalliskirjastoon. Hankkeen teknisestä toteutuksesta on vastannut Kansalliskirjasto.

Erikoiskirjastot kutsuttiin mukaan hankkeeseen vuonna 2006, ammattikorkeakoulut vuonna 2007. Tavoitteena on laajentaa hanke koskemaan erityyppisiä kirjastoja.

Hankkeen ohjausryhmään kuuluvat vuonna 2007 Vuokko Palonen (Tritonia, pj), Aart Jan de Heer (Åbo Akademis bibliotek), Merja Hyödynmaa (Tampereen yliopiston kirjasto), Esa-Pekka Keskitalo (Kansalliskirjasto), Maija Miettinen (Suomen Akatemian kirjasto), Päivi Pekkarinen (Terkko), Eeva Savolainen (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu), Pentti Vattulainen (Varastokirjasto), Raine Wilen (Kansalliskirjasto) sekä asiantuntijoina Ari Rouvari, Harri Ahonen ja Helena Mattila (Kansalliskirjasto). Kirjastoissa hankkeelle on nimetty yhteyshenkilöt, joiden keskinäistä tietojenvaihtoa varten on yhteinen sähköpostilista.

Toiminnan edellytykset 2007

Kokoelmakartan tietojen tallennukseen on laadittu Dublin Core-pohjainen formaatti ja sen soveltamiohjeet.

Kokoelmien ryhmittelyä varten on sovittu YSA:n ryhmittelyyn perustuvista aihealueista.

Kokoelmien arviointiin on valittu Conspectus-järjestelmän sovellus, jonka ohjeistusta tarkennetaan keväällä 2007.

Tietojen tallennukseen on jouduttu etsimään teknistä ratkaisua, kun Endeavourin Encompass-järjestelmä ei vastannut odotuksia. Vuonna 2007 tietoja on päästy tallentamaan DSpace-järjestelmällä, johon liittyviä yksityiskohtia hiotaan edelleen.

Erillistä käyttöliittymää ulkomaisten esikuvien (Australia, Skotlanti, Tsekki) mukaan ei ole luotu. Hakua Nellin kautta on tutkittu Kansalliskirjastossa.

Yliopistokirjastoissa on tehty kokoelmien määrällisiä ja laadullisia kartoituksia, kokoelmien kuvailuja ja muuta kokoelmien kehittämiseen liittyvää työtä. Dr. Mary Bushingin koulutus elokuussa 2006 syvensi kirjastojen henkilökunnan näkemystä kokoelmien merkityksestä yliopistoyhteisöissä.

Opetusministeriön myöntämä viimeinen rahoitus suunnittelijan palkkaan riittää kesäkuun loppuun 2007. Myös nykyisen ohjausryhmän työ päättyy kesällä 2007 Mary Bushingin uuteen koulutukseen elokuussa.

Tehtävät jatkossa

Kokoelmakartan tehtävänä on

- edistää tutkimusaineistojen, myös painettujen kokoelmien, tunnettavuutta ja saatavuutta tiedottamalla kirjastojen kokoelmien vahvuuksista
- kehittää kokoelmien yhdenmukaisen arvioinnin menetelmiä osana kirjastojen toiminnan arviointia
- edistää kirjastojen kokoelmapolitiikan määrittelyä ja tarjota näin nykyistä eksaktimpaa tietoa kokoelmien kehittämistä koskeviin rahoitusneuvotteluihin

Kokoelmatyö on pitkäjännitteistä jatkuvaa toimintaan, jossa tuloksia ei saavuteta hetkessä. Kirjastoissa hyvin alkaneen työn jatkaminen edellyttää toiminnan koordinoitua, kirjastoissa alkamassa olevan kokoelmien arviointitoiminnan ohjausta sekä olemassaolevien tietojen ylläpitoa ja säilytystä. Kun yliopistokirjastojen käynnistämä toiminta laajenee kaikkiin kirjastoihin, tarvitaan myös koulutusta.

Kokoelmakartan ohjausryhmä katsoo, että työn jatkamiseksi olisi tärkeätä palkata osa-aikainen suunnittelija kahdeksi vuodeksi. Suunnittelijan työhön voi liittyä myös ylläpito- ja tiedotustehtäviä. Koska Kansalliskirjastolla ei ole rahoitusta toiminnan toteuttamiseen esimerkiksi osana jotakin muuta valtakunnallista tehtävää, suunnittelijan palkkaaminen edellyttää kirjastojen yhteistoimintaa.

Toiminnan rahoittaminen 2008-2009

Vaihtoehto 1:

Kansalliskirjasto palkkaa kokoelmakartan koordinoinnista, suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavan suunnittelijan vain kokopäivätyöhön. Rahoitustarve on 70.000 € vuodessa.

Jos mukana olisi 15 kirjastoa, kustannukset kirjastoa kohti olisivat tasajaolla 4666 € vuodessa.
Jos mukana olisi 25 kirjastoa, esimerkiksi kaikki yliopistokirjastot mukaan lukien Helsingin yliopiston kampukset, kustannukset kirjastoa kohti olisivat tasajaolla 2800 € vuodessa.
Jos mukana olisi 40 kirjastoa, kustannukset kirjastoa kohti olisivat vastaavasti 1750 € vuodessa.

Vaihtoehto 2:

Varastokirjasto palkkaa kokoelmakartan koordinoinnista, koulutuksesta ja tietojen ylläpidosta vastaavan osa-aikaisen (50 %) suunnittelijan. Rahoitustarve on 24.000 € vuodessa.

Jos mukana olisi 15 kirjastoa, kustannukset kirjastoa kohti olisivat tasajaolla 1600 € vuodessa.
Jos mukana olisi 25 kirjastoa, kustannukset kirjastoa kohti olisivat 960 € vuodessa.
Jos mukana olisi 40 kirjastoa, kustannukset kirjastoa kohti olisivat 600 € vuodessa.

Käytännössä Varastokirjasto on valmis laskuttamaan kirjastoja toteutuneiden kustannusten mukaisesti.

Ohjausryhmä esittää vaihtoehdon 2 valitsemista edellyttäen, että riittävä määrä kiinnostuneita kirjastoja ilmoittautuu mukaan. Kansalliskirjastolla ei olisi maksuosuutta, jos se voi sitoutua vastaamaan sovittavasta teknisestä ylläpidosta.